

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು
ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ

ಡಾ.ಮೋಹನ.ಎಚ್.ಎಂ.

'ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಶ್ವದ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಒಟ್ಟು ಕೆಲಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಎರಡರಷ್ಟು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹತ್ತನೇ ಒಂದು ಭಾಗ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವದ ಆದಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವದ ನೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.' - ಗಾಂಜಿ ಓಜಿಣ್ಣ ಬಚ್ಚಿಣ್ಣ, 1980.

ಡಾ.ಮೋಹನ.ಎಚ್.ಎಂ.

ಎಂ 12, ಹತ್ತನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ,
ಜೆ.ಸಿ.ಇ. ಕಾಲೇಜು ಮುಂಬಾಗ,
ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ,
ಮೈಸೂರು-೦೬

ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಸಂಸತ್ತು 1992ರಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆಯು ಒದಗಿಸಿದಂಥ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದು. ಅನಂತರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕೋಟಾದಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರೇಣಿತ ಆಡಳಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣವು ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದದ್ದು. ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಕಾಯಿದೆಯು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸರಿಸುಮಾರು ಕಾಲು ಶತಮಾನವು ಕಳೆದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಥವಾ ಐದನೇ ತಲೆಮಾರಿನ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಲುಗಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದಂಥ ಸ್ಥಳೀಯ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ನಾಯಕತ್ವವು ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿಯೇ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವದಲ್ಲಯೇ ಭಾರತವು ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಅನುಭವ ಪಡೆದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ದಬ್ಬಾಳಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವಂಥ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಬದುಕಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಾಧನಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಾನವಾದಂಥ ಪ್ರವೇಶವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲ ಭಾರತವು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಗಣರಾಜ್ಯವಾದ ಅನಂತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಭಾರತೀಯ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವ ಪ್ರಗತಿಪರ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಆಧಾರಿತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೆಳಹಂತದಲ್ಲಿ ಈ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಸದೃಢವಾದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಆಂದೋಲನವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಆದರ್ಶ, ಆಶಯ, ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ತತ್ವಗಳ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯು ಸ್ವಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಸದೃಢವಾದ ಸುಲಭ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತವಾದ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಜನರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಈ ಚಳವಳಿಯ ನಿಜವಾದ ಆಶಯವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಪಾಲುವಂಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮುಕ್ತವಾದಂಥ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆ ಇದೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಬಯಸಿರುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನದ, ಅವರ ವೈವಾಹಿಕ ನೀತಿ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನೆಪಮಾಡಿ ಶೋಷಿಸುವುದು ಶುದ್ಧ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಸನಾತನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಾವೇ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ ಅವರ ಮಾತಿನೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಬಹುದು.

ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರವು ದೇಶದ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಕಣವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೂ ಬಹುಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅದು ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟಿರುವಂಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಾನವು ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಲಭಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಕೂಡ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಕ್ಷ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರುಷಗಳಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಮತದಾನ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೂಡ ನಿರ್ಣಯಕ ಸ್ಥಾನಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಂಶ ಬಹುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳಿಸುವ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಅಧಿಕಾರ ಇನ್ನೂ ಪುರುಷರ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇದೆ.

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಂದರೆ; ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಶಕ್ತಿ, ಸಮಾಲೋಚನೆ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನ, ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ವಿನಃ ಪುರುಷರಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಹೊಸ ಕಾನೂನು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲರುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡು ಅಥವಾ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ.³ ಈ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಾಗಿಯೇ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಯಂಥ ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪುರುಷರ ನಡುವಿನ ಅಸಮಾನತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಿ ಜಾತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ರಾಜಮನೆತನಗಳ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಹಲವು-ಹತ್ತು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಈ ನಿದರ್ಶನಗಳೆಲ್ಲವು ಸಂದರ್ಭದ ಅನಿವಾರ್ಯಗಳಾಗಿವೆ ಹೊರತು, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವುದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು-ಹತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಚರಿತ್ರೆಯ

ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂಥ ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅದು ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ 2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು 121,01,93,422 ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು 63,37,24,248 ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು 58,64,69,174 ಜನರಿದ್ದಾರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 77,84,54,120 ಜನರ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇಕಡಾ.74.04ರಷ್ಟಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 44,42,03,762 ಪುರುಷರು ಶೇಕಡಾ. 82.14ರಷ್ಟು ಮತ್ತು 33,42,50,358 ಮಹಿಳೆಯರು ಶೇಕಡಾ. 65.46ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದೇ 2011ರ ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು 6,11,30,704ರಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು 3,10,57,742ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು 3,00,72,962ರಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 4,06,47,322 ಜನರ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣವು ಶೇಕಡಾ 75.60ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 2,25,05,471 ಪುರುಷರು ಶೇಕಡಾ. 82.85ರಷ್ಟು ಮತ್ತು 1,81,38,851 ಮಹಿಳೆಯರು ಶೇಕಡಾ. 68.13ರಷ್ಟು ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳಿಂದ ಧೃಢಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೂಡ ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಅಥವಾ ಅವರ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಯೇ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಯೆಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು 1881ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಆಗಿನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೋಲಾರ ತುಮಕೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಕಡೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹಾಸನ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಸೇರಿದ್ದವು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಭೆಗೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ನಾಮಕರಣದ ಮೂಲಕ ಆರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 1881ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿ ಚುನಾವಣಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದದ್ದು ಉಂಟು. ಆರಂಭಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲತ್ತು.

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲೇ ಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ಅರಿತವರು 1980ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅವರು. ಮೊದಮೊದಲು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದಂಥ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದ್ದು ಕೂಡ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅವರ ಸರ್ಕಾರವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಅಲ್ಲದೇ, ಈ ಹಿಂದೆ ಇಂಥ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ

ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಕೀರ್ತಿ ಅವರಿಗೇ ಸಲ್ಲಬೇಕು^೩. ಈ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಕೂಸಾದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ಅವರಂಥ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತಿಕೆಯ ವಿಚಾರವಂತ ಸಚಿವರ ಮೂಲಕ ಇದೆಲ್ಲ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ^೪ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿಯೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರು. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾದರು. ಇದರ ಕೊಡುಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮತ್ತು ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು.^೫ ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

1984-85ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಇಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ, ತಾಲೋಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಇರಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರದ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದೊಂದಿಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಅವಕಾಶವೂ ಕೂಡ ಲಭ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರದು ಭಾಗಶಃ ಒಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಮೈಲುಗಲ್ಲಿನ ಘಟನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಂದಿನ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಈ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಹೊಸ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ನೀತಿ, ಹೊಸ ಕಾಯಿದೆ ತನ್ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಪ್ರೇರೇಪಿತರಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಹೊಸ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಬಗೆಗೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಕಾಯಿದೆ-1992ನ್ನು 1993ನೇ ಏಪ್ರಿಲ್ 24ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ ^೬. ಆದರೆ, ಈ ಕೀರ್ತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇತಿಹಾಸ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕೀಯ ಮೀಸಲಾತಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕವು ಆದರ್ಶ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ಇಡೀ ಭಾರತ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ.

1983ರ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲ ಎರಡು ಹಂತದ ಚುನಾಯಿತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 25ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸಂವಿಧಾನದ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂರು ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು 1993ರ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಅಧಿನಿಯಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ, ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಸಹ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಸಹ ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವಂಥ ಮುಕ್ತವಾದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ, ಈ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ, 2015 ರಿಂದ 2020ರ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 5837 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ರಚಿತಗೊಂಡು ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 93,465 ಸದಸ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ 48,252 ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರುಗಳು ಶೇಕಡಾ 51.62ರಷ್ಟು ಜನರು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು^೧. 2020ನೇ ಇದೇ ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು ವರ್ಷಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು, ಮತ್ತೇ 2020 ರಿಂದ 2025ರ ಅವಧಿಗೆ ಚುನಾವಣೆಯು ಘೋಷಣೆಯಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನೇ ಅವರಿಸಿರುವಂಥ ಕೋವಿಡ್-19, ಕೋರೋನಾ ವೈರಸ್ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಮುಂದೂಡಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ಥಾನಗಳು ದೊರಕುವ ಭರವಸೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ರಾಜಕೀಯ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ 175 ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಸದಸ್ಯರು 3884ರಲ್ಲಿ 1,341ರಷ್ಟು ಜನ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ^೨. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಒಟ್ಟು 1083 ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ 335ರಷ್ಟು ಜನ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ^೩. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯತ್ವವನ್ನು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಮೂಲಕ ನೀಡಿದಂತೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಸಹ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರ ಅನ್ವಯ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ, ತಾಲೋಕು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಂದಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಐದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ತಮ್ಮದೇ ಆದಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ

ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿರುತ್ತದೆ.

2015ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಮೀಸಲಿಟ್ಟು ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಮೀಸಲಾತಿ ಅವಕಾಶ ಭಾರತದ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಗತಿಪರ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸಮ ಪಾಲು - ಸಮಬಾಳು ಎಂಬಂಥ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಆದರ್ಶನೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೂ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲಕ ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಮಹಿಳೆಯು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲದಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರದ ಗದ್ದುಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆಕೆಯ ತಂದೆಯೋ, ಪತಿಯೋ, ಸಹೋದರನೋ, ಸಂಬಂಧಿಕರೋ, ಅಳಿಯನೋ, ಯಾವುದೇ ಮುಖಂಡನೋ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಈ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇನ್ನೂ ಕೂಡ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ನಿಜವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರುತ್ತೇವೆ. ಈ ದುರ್ಬಳಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕಾದರೆ; ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ ರಾಜಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಸಂಸಾರಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲದಂಥ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಧೀರರಿಂದು ಹೊಸದೊಂದು ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೊಸದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪೂರಕ ವಾತಾವರಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು-ಹೆಚ್ಚು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗಿನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿಗಳು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಸಹಾಯ

ಗುಂಪುಗಳ ರಚನೆ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಯುವತಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ವಿವಿಧ ಬಡತನ ನಿರ್ಮೂಲನ ಕಾರ್ಯಗಳಡಿಯಲ್ಲಿನ ಪ್ರಯೋಜನಗಳ ಬಗೆಗೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೆಲವೊಂದು ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ತರಕಾರಿ, ಕೃಷಿ, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಉಡುಪು ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಅರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಜನತೆಯ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆಯೋ ಅಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಸಭೆಯ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂಥ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುವ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ; ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ 73ನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಬಂದ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು ಈ ಹಿಂದೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಂಥ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಹೋದವು. ಈ ಮೂರು ಚಕ್ರದ ನವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು. ಆಗ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬದಲಾಯಿತು. ಎರಡು ಹಂತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೋಗಿ ಮೂರು ಹಂತದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಂದಾಗ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಯಿತು. 2015ರ ಅನಂತರ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೂರು ಹಂತದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಸ್ಥಾನಗಳು ಹಾಗೂ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲೂ ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕನಸು ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಣಿಸದೇ ಇದ್ದ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ದೊರಕಿರುವ ಮೀಸಲಾತಿಯೊಂದೇ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಪರಿಹಾರವಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಮೀಸಲಾತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಅಘೋಷಿತ ಗೃಹಬಂಧನದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೀಸಲಾತಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರಕಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಎಲ್ಲಾ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಕ್ರಿಯ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಯಶಸ್ಸು ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಸೂಕ್ತ ಅನುಭವ, ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ

ನಾಯಕರಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ತೋಳ್ಬಲದ ರಾಜಕೀಯ, ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ, ಹಿಂಸೆ, ಅಪರಾಧೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಕೋಮುವಾದದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿರುವಂಥ ಈ ಒಲವು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಅವರು ತಮ್ಮ ನಿರುತ್ಸಾಹ ಹಾಗೂ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರ ಅಥವಾ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಂಥ ಪತಿ ಹಾಗೂ ತಂದೆಯರು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊರತೆಗಳು ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ದೃಢನಿರ್ಧಾರ, ದೃಢಸಂಕಲ್ಪ, ಸ್ವಚಿಂತನೆಗಳ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ವಂತ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯೆಂದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯು ಬಹುತೇಕ ಕುಟುಂಬದ ಪುರುಷ ಸದಸ್ಯರು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಹುತೇಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿವೆ.

ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗೃತರಾಗಿ, ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವಂತಾಗಬೇಕು. ಸದ್ಗುಣವೇ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನವೇ ಸದ್ಗುಣ ಎಂದು ಷೀಸಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಫ್ಲೇಟೋ ಅವರ ನುಡಿಯಂತೆ, ಆಡಸಿತದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸದ್ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ಆಡಳಿತದ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಮಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಮುಂದಾಲೋಚನೆ, ಸತ್ಯ, ನ್ಯಾಯ, ನೈತಿಕತೆ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರೇಮ, ಧೈರ್ಯ, ವಿವೇಚನೆ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೊಂದಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಮಾಜದ ಇಂದಿನ ಹಲವು-ಹತ್ತು ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆವಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗಿರುವ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಮಹತ್ವದ ಉದ್ದೇಶವು ಈಡೇರುತ್ತದೆ.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವ ಅಸಮರ್ಪಕ ಸಮರ್ಥ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಂಥ ಮಾತುಗಳ ತಿರುಗುವಿಕೆಯು ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು-ಹತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಇನ್ನೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾರತ

ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ವಿವಿಧ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ಪ್ರಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಜಾಲವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು. ಮತ್ತೇ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಮ್ಮುಖವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಲು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನದ್ದನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಯಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು , ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಪದಗಳ ಅನಂತರ ಮಾತ್ರ ಪದಗಳಿಗೆ ತಿರುಗುವಿಕೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ, ಸಮಯೋಚಿತ ಪ್ರಚೋದನೆ ಮತ್ತು ಪುನಶ್ಚೇತನ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುವುದು. ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗೆ ಮಹಿಳಾ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿದುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಮತ್ತೇ ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಉಪಕ್ರಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ಸಮೃದ್ಧ ಭಾರತ್ ಮತ್ತು ಸಶಕ್ತ ಭಾರತ್ ಅಂದರೆ, ಅಧಿಕಾರ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಹದಿನೇಳನೇಯ ಜಾಗತಿಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಖಚಿತ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಾರತವು ಬದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ

ⁱ. ಅಲಾದೇವಿ ಆರ್. ಪ್ರಸಾದ್, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ, 1995, ಪುಟ -120

ⁱⁱ. ಭಾರತದ ಜನಗಣತಿ ವರದಿ, 2011, ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು, ಪುಟ- IX

ⁱⁱⁱ. ಅದೇ, ಪುಟ- IX

^{iv}. ಅದೇ, ಪುಟ-XI

^v. Karnataka Profile, P.NO-02

^{vi}. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಪಿಡಿ, ಪುಟ- 56

^{vii}. ಅಲಾದೇವಿ ಆರ್. ಪ್ರಸಾದ್, ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ, 1995, ಪುಟ - 25

viii .ಶೂದ್ರ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್, ಸಂಸದೀಯ ಪಟು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ, ವಿಧಾನಸಭಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಮಿತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪುಟ - 23

ix.ಅದೇ, ಪುಟ 23

x. ರಾಜಶೇಖರ.ಎಚ್.ಎಂ, ಭಾರತ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ, ಕಿರಣ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು, 2015, ಪುಟ- 486

xi. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧಿಸೂಚನೆ, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, 2015, ಪುಟ - 16

xii .ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ತಾಲೋಕು ಪಂಚಾಯತಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಅಧಿಸೂಚನೆ, 2015, ಪುಟ -29

xiii .ಅದೇ, ಪುಟ-15